

Learning History in an Enquiry and Source-Based Practice

Presentation av forskningsresultat

Anders Nersäter. Högskolan för Lärande och Kommunikation
Jönköping

Syfte och frågeställningar

Bidra med kunskap om...

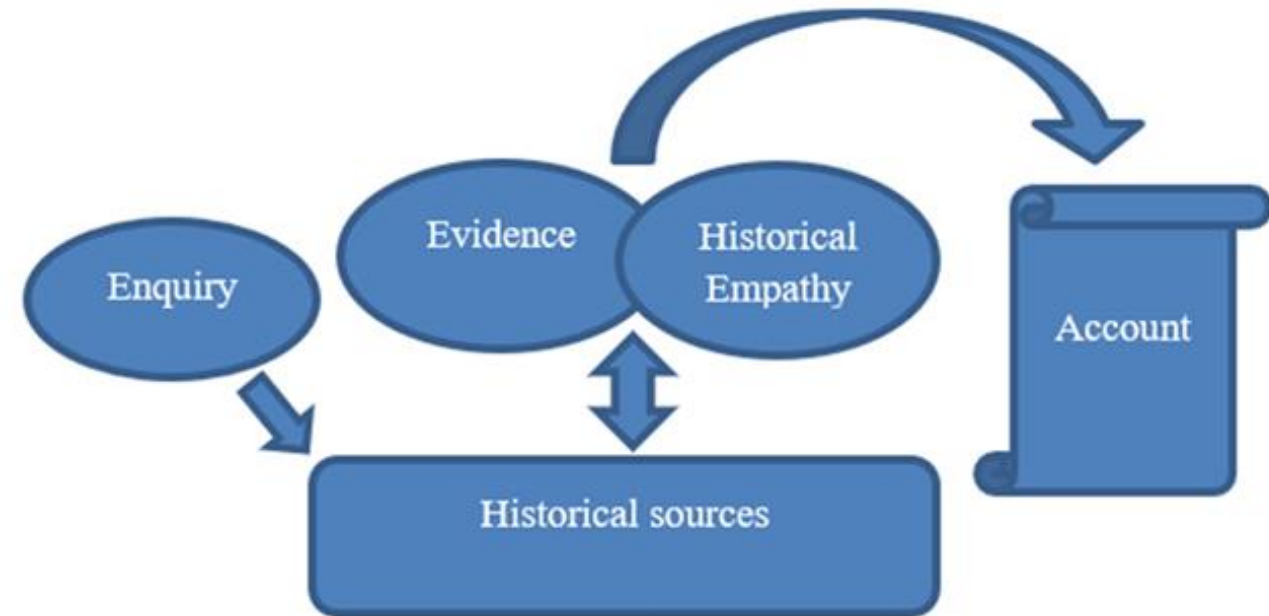
- vad elever behöver lära i relation till specifika **tolkningsbegrepp** vilket gör det möjligt för dem för att hantera **historiska källor** och **konstruera redogörelser:**
- hur undervisningsinstruktioner kan **designas** och **implementeras** med utgångspunkt från identifierade **kritiska aspekter** inom ett **specifikt didaktiskt ramverk:**
 - Vad behöver elever lära sig i relation till tolkningsbegreppen **historiska belägg (evidence)** och **historisk empati** för att kunna hantera historiska källor?
 - Vad behöver eleverna lära sig i relation till tolkningsbegreppet **orsaksresonemang** för att kunna konstruera historiska redogörelser?

Metod och Data

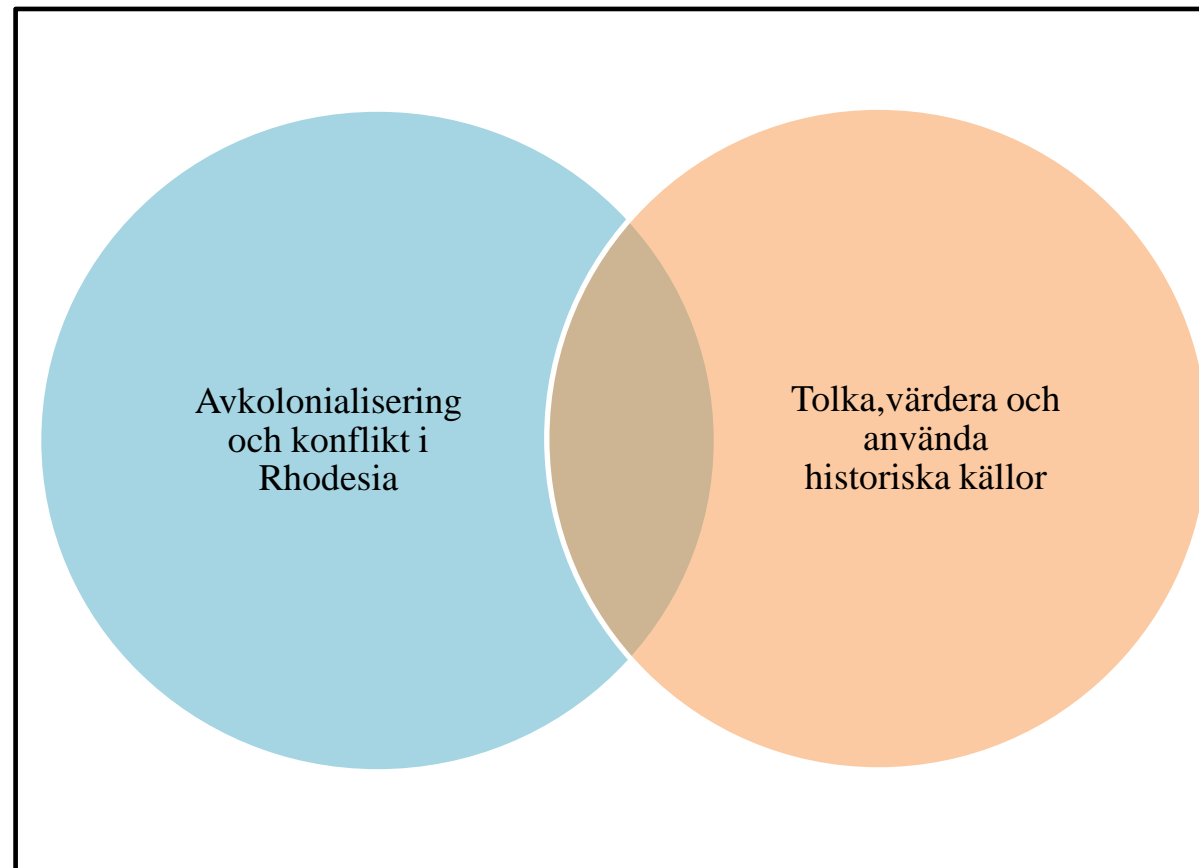
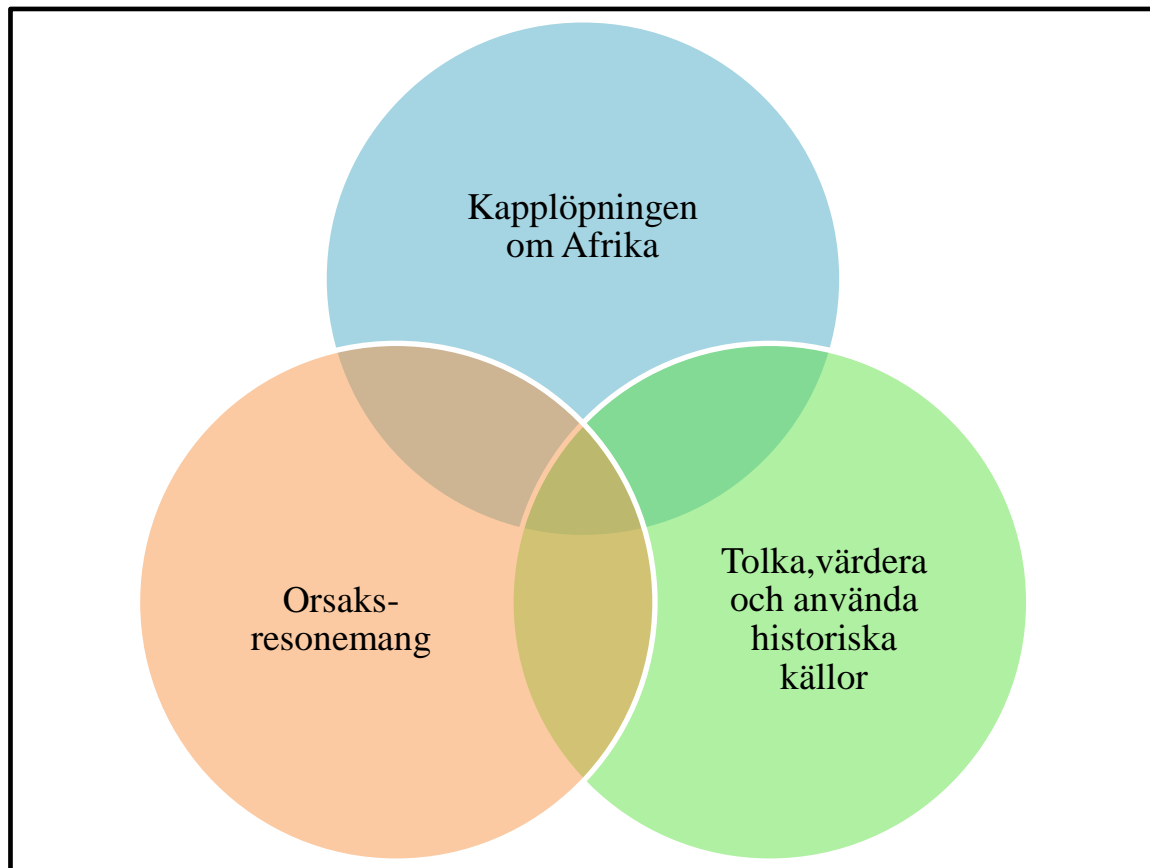
- Sammanläggningsavhandling: artiklar, kapp:
- Interventionsstudier (LS) genomförda tillsammans med tre lärare på en gymnasieskola.
 - Tre klasser, årskurs 1, historia 1b.
 - Två interventioner: 18 forskningslektioner totalt.
- Data: Dokumentation från gruppens möten, kartläggning, för- och efterbedömningar, ljud- och videoupptagningar samt lektionsmaterial.

Teoretiskt ramverk och analys av data

- Variationsteori (Marton, 2015), samt historiskt tänkandetraditionens ramverk (Ashby, Lee, & Shemilt, 2005; Seixas, 2017b).
- Undersökning av elevuppfattningar knutna till **lärandeobjekt** (viss förmåga i relation till specifikt ämnesinnehåll.
- Analys av kvalitativa skillnader och likheter i termer av urskiljande
 - Identifikation av olika kategorier av uppfattningar och till dessa kopplade kritiska aspekter.
- **Artikel 1:** Orsaksresonemang kopplat till ett visst historiskt innehåll (kapplöpningen om Afrika). LS1: 138 för- och efterbedömningar.
- **Artikel 2:** Tolkning och värdering av historiska källor kopplat till ett visst historiskt innehåll (kapplöpningen om Afrika samt avkolonisering och konflikt i Rhodesia). LS1 och LS2: 221 för- och efterbedömningar.
- **Artikel 3:** Analys av undervisning och lärande i kontexten av en fråge- och källbaserad undervisning. LS2: två forskningslektioner, 42 för- och efterbedömningar.

Lärandeobjekt LS1 och LS2

Att utforska ett lärandeobjekt

Undervisningsdesign – Fråge- och källbaserade moment

- **Historiskt innehåll:** Modern imperialism samt avkolonialisering.
- **Didaktiskt ramverk:** Learning Activity (Engeness, 2020) och historiskt tänkandetraditionen:
 - Lärandeuppgifter innehållande ett problem/dilemma inramat av tolkningsbegreppen: Evidence, Historical Empathy, Causation (belägg, historisk empati samt orsaksresonemang).
 - Kulturella verktyg: tolkningsbegreppen samt stödmallar.
- **LS1:** Orsaker bakom kapplöpningen om Afrika.
- **LS2:** Orsaker bakom minoritetsstyrets fall i Rhodesia
- Undervisning utformad utifrån identifierade kritiska aspekter:
 - Lärarnas genomgångar
 - Elevernas kontext- och källhäften

Undervisningsdesign forts...

- Orientering, stödmallar, dialoger.
- Enskilt, grupp, helklass.

Lektion 1: Kontextförståelse fokuserad mot orsaksresonemang

- Orienterande genomgång
- Arbete med stödmallar
- Avslutande helklassdialog

Lektion 2: Källarbete

- Orienterande genomgång
- Arbete med stödmallar

Lektion 3: Källarbete

- Arbete med stödmallar
- Avslutande helklassdialog

U.S.P.A.F**Källa 1****Källa 2**

U **Ursprung:**
Typ av källa (artikel, tal, foto, o.s.v.)?
När tillkom den?
Vad är kontexten (sammanhanget) runt dess tillkomst?

S **Avsändare och Syfte:** Vem/vilka har skapat källan? Vad vet vi om denne/dem?
Vilken funktion/vilket syfte har källan?

P **Perspektiv:**
Vad förmedlar källan för budskap?
Upplever du att källan har någon tendens (vinkling) i sin framställning?

A **Användbarhet/Begränsningar:**
F Vilka **Frågor** kan/kan inte källan hjälpa dig att svara på när det gäller Zimbabwes avkolonialisering

Identifierade kritiska aspekter knutna till källhantering

1. Se behovet av att kontextualisera och värdera källor - Inte betrakta dem som neutral information.
2. Medvetenhet om behovet av att ändra temporalt och kontextuellt perspektiv.
3. Upprätthålla ett värderande förhållningssätt och samtidigt praktisera historisk empati.
4. Förhålla sig relationellt till källkritiska metoder:
 - a) Att källor uppfyller kriterier för samtidighet och beroende innebär inte nödvändigtvis att de är trovärdiga.
 - b) Källors specifika ursprung gör dem inte nödvändigtvis trovärdiga.
 - c) Primärkällor är inte nödvändigtvis mer pålitliga än sekundärkällor
 - d) Se skillnaden mellan äkta källor och trovärdiga påståenden.
5. Se att källors värde och begränsningar skiftar beroende av vår frågeställning.
6. Se behovet av att jämföra och kontrastera källor i syfte att validera påståenden och visa på olika perspektiv.

Identifierade kritiska aspekter – Kapplöpningens orsaker

Kapplöpningen hade faktiska orsaker.

Orsaksresonemang behöver stöd av belägg.

Kapplöpningen hade såväl långsiktiga som kortsiktiga orsaker.

Kunna hantera den kronologiska strukturen runt kapplöpningen för att inte förväxla dess orsaker och konsekvenser.

Kapplöpningen hade sammansatta orsaker av inbördes olika betydelse.

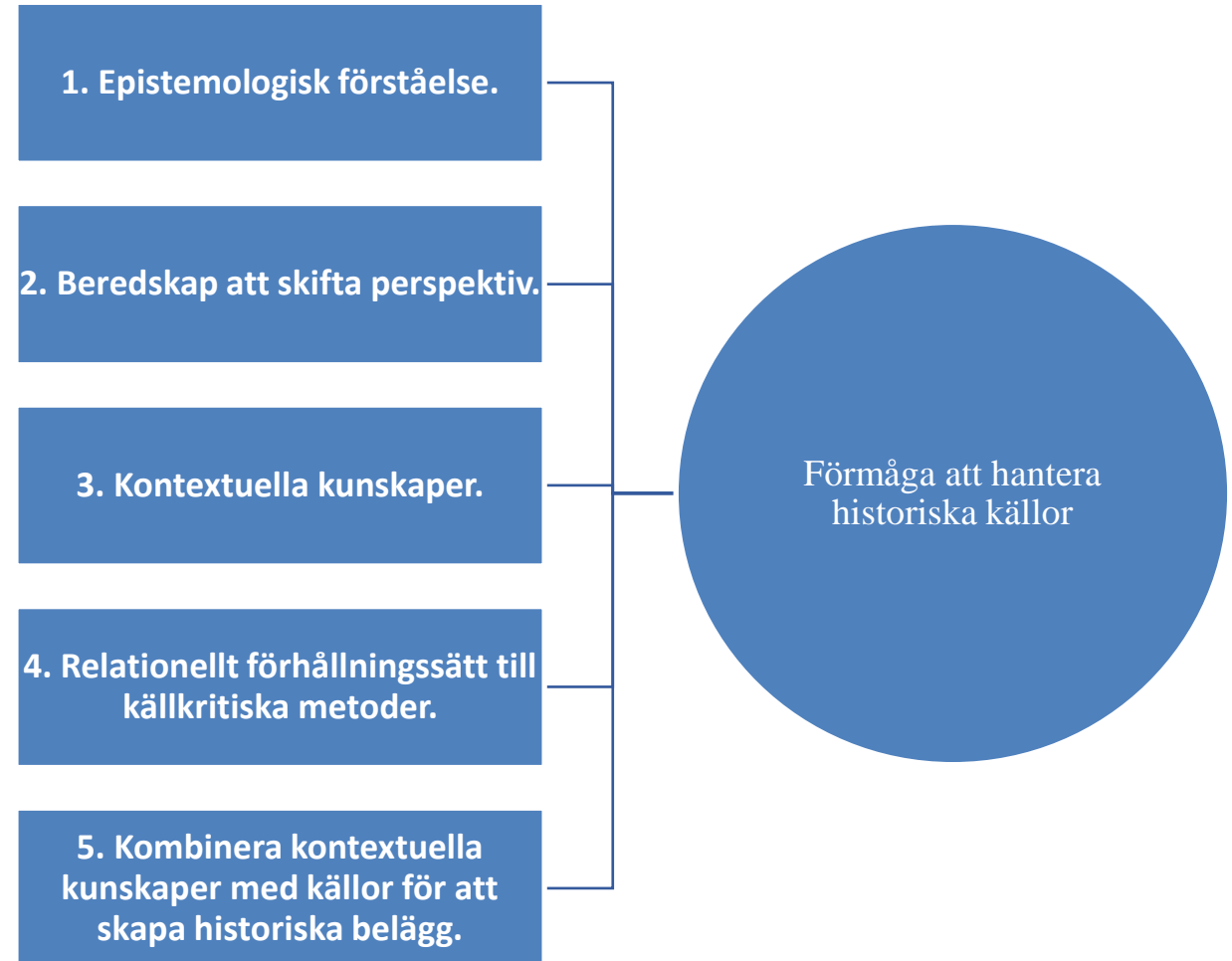
Kapplöpningen orsakades av en interaktion mellan samhällliga strukturer och agerandet hos olika historiska aktörer.

Reanalys - Kappa

- Forskningsfråga 1, ”**Vad behöver elever lära i relation till historiska belägg (evidence) och historisk empati för att kunna hantera historiska källor?**”. Identifierade kritiska aspekter (artikel 2) jämfördes med olika konceptualiseringar och forskningsrön knutna till dessa begrepp.
- Forskningsfråga 2, ”**Vad behöver elever lära i relation till orsakssamband för att kunna konstruera historiska redogörelser?**”. Identifierade kritiska aspekter (artikel 1) jämfördes med olika konceptualiseringar och forskningsrön relaterat till orsaksresonemang och redogörelser.

Resultat – Vad behöver elever lära för att kunna hantera historiska källor

- Fem dimensioner:
- ... kan i hög grad likställas med att elever omfattar förståelse för, och har förmåga att utföra handlingar associerade med tolkningsbegreppen historiska belägg (evidence) och historisk empati.

Resultat – Vad behöver lära för att kunna hantera orsaksresonemang vid konstruktion av historiska redogörelser

- Fem dimensioner:
- ... kan i hög grad likställas med att elever omfattar förståelse för, och har förmåga att utföra handlingar associerade med tolkningsbegreppen orsaksresonemang (causation) samt historiska redogörelser (accounts).

